

U RIMU PREDSTAVLJENA KNJIGA SVJEDOCI VJERE. OSOBNA I KOLEKTIVNA ISKUSTVA KATOLIKA U SREDNJOISTOČNOJ EUROPI POD KOMUNISTIČKIM REŽIMOM

Rim, 9. ožujka 2017. (IKA) – Na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu 8. ožujka predstavljena je knjiga *Testimoni della fede. Esperienze personali e collettive dei cattolici in Europa centro-orientale sotto il regime comunista (Svjedoci vjere. Osobna i kolektivna iskustva katolika u srednjoistočnoj Europi pod komunističkim režimom)*, koju je uredio Jan Mikrut, svećenik Bečke nadbiskupije i profesor crkvene povijesti na Gregorijani.

Uz prof. Mikruta o knjizi su govorili kardinal Angelo Amato, prefekt Kongregacije za kauze svetih, mons. Tomo Vukšić, vojni ordinarij u BiH i o. Nuno da Silva Gonçalves, SJ, rektor Gregorijane. Predstavljajući je moderirao o. Marek Ingot, SJ, dekan Fakulteta povijesti i kulturnih dobara Crkve na Papinskom sveučilištu Gregoriana.

U knjizi, kojoj je predgovor napisao bečki nadbiskup kardinal Christoph Schönborn, više od pedesetak autora iz raznih zemalja srednjoistočne Europe obrađuje i predstavlja svjedoke vjere, žrtve komunističkog sustava. Između ostalih, u knjizi se nalazi desetak članaka koji obrađuju stradanja biskupa, svećenika, redovnika i redovnica na području današnjih država Hrvatske te BiH.

Kardinal Amato govorio je o vrijednosti i važnosti mučeništva počevši od prve Crkve do danas. Pohvalio je autora knjige za velik pothvat prikupljanja mnogih svjedočanstava stradanja svjedoka vjere u zemljama srednjoistočne Europe koje su se do jučer nalazile pod komunističkim

TESTIMONI DELLA FEDE

Esperienze personali e collettive dei cattolici in Europa centro-orientale sotto il regime comunista

a cura di Jan Mikrut

Prefazione del cardinale CHRISTOPH SCHÖNBORN

režimom. Potom je pojedinačno istaknuo neka imena mučenika komunističkoga i drugih totalitarnih sustava 20. stoljeća što ih je Crkva proglasila blaženima u razdoblju otkada se on nalazi na čelu Kongregacije za kauze svetih, tj. od 2008. do danas. Između ostalih spomenuo se i hrvatskih blaženika: Drinskih mučenica, Miroslava Bulešića, biskupa Iasija u Rumunjskoj Antona Durkovića, koji je hrvatskog podrijetla, te 38 albanskih mučenika nedavno proglašeni blaženima među kojima su i dvojica Hrvata.

Biskup Vukšić govorio je o stradanjima i strašnim mučeništvima hrvatskih vjernika, svećenika te redovnika i redovnica u BiH i Hrvatskoj. U razdoblju 1941. – 1952. ubijeno je oko 160 svećenika, 55 vjernika laika, bogoslova i sjemeništara. Kroz isto vrijeme stradalo je također vrlo mnogo običnih vjernika – vojnika i civila. Njihov točan broj još uvijek nije

utvrđen, ali je u svim biskupijama u državama Hrvatskoj i BiH u tijeku postupak izrade popisa svih tih žrtava koji se radi pod vodstvom zajedničke »Komisije HBK i BK BiH za hrvatski martirologij«. Postoje pouzdani podatci i svjedočanstva da je mnogo stradalih osoba iz Hrvatske i BiH život završilo kao pravi kršćanski mučenici, ali je do sada postupak kanonizacije pokrenut i doveden do beatifikacije samo za Alojzija Stepinca, pet časnih sestara Drinskih mučenica i Miroslava Bulešića, no ozbiljna istraživanja započela su također u drugim biskupijama i redovničkim zajednicama. Do pada komunističkih režima, tema njihovih žrtava bila je strogo zabranjena, a svaki spomen predstavnici vlasti radikalno su kažnjavali. Uspomena na njih najčešće je preživljavala ljubomorno čuvana u katakombama tajnih i tihih uspomena. Kasnije su se, nakon uspostave demokracije, u Crkvama podrijetla pojavila razna izdanja posvećena ovim žrtvama i njihovu svjedočenju za vjeru. A s izdanjima na drugim jezicima, poput ovoga, dotični svjedoci bivaju ponovno pronađeni, javno predstavljeni i otkriveni također na Zapadu koji je imao sreću da nije morao na ovakav način iskusiti totalitaristički progon. »Otkriti ih i predstaviti ih bila je naša čudoredna obveza, jer zaboraviti ih bio bi neoprostiv grijeh. Ustvari, svaka Crkva koja bi pala pred napašću da zaboravi vlastite svjedoke vjere i možebitne junake svetosti, unaprijed bi samu sebe osudila da bude mala Crkva«,

snažno je naglasio mons. Vukšić.

Kad je govorio o važnosti »mješnih mučenika« i prepoznavanju »mučenika iz naših gradova«, mons. Vukšić naveo je odlomak iz pisma kojim se jedan otac obitelji, prije negoli je bio pogubljen, posljednji put obratio svojoj ženi. U tom dirljivom pismu osobito se naglašava ljubav prema Bogu i domovini, nalaženje utjehe u Kristovoj patnji te ponizno tješjenje osobe kojoj se piše i koju se ostavlja na ovome svijetu, što sadržajno i stilski nedvojbeno podsjeća na pisma mučenika prvih kršćanskih vremena. Pismo donosimo u cijelosti: »Draga moja Anka! Ovo je posljednje žalosno pismo koje ti pišem, pun ljubavi prema tebi, pun vjere u Boga, pun ljubavi za milu domovinu Hrvatsku, pravedan, čiste duše (i u) duši ponosan, da sam svijetu samo dobro činio. Svjestan sam da u Trebinju danas živi najmanje 100 ljudi koji meni duguju svoje živote. Pripravan pred Boga kao čist dušom i tijelom nadam se u najskorije vrijeme preseliti na onaj bolji svijet, gdje nema patnje ni bolova, gdje nema zlobe ni podlosti... Moja Anka! Ja za tebe ne ću biti mrtav. Ja ću uvijek biti s tobom, na svakom koraku, a znam da ćeš za mene moliti Boga svaki dan. Ti se nemoj žalostiti. Čaša je gorka, ali se mora ispiti. I Isus je bio mučenik, mnogi sveci su mučenici. Tisuće i tisuće znanih i neznanih padoše za Boga i Hrvatsku. Ti se pridruži njihovim udovicama, pak će ti biti lakše. Počimajući ove riječi srce mi se para. Pazi mi koliko možeš moju jadnu majku i reci joj neka ne plače jer da je sina dala Bogu i Domovini, a da se jednom mrijeti mora. Izruči mi pozdrav svoj mojoj braći i sestricama, i reci da se mogu sa mnom ponositi, a ne da me se stide. Naročito mi pozdravi brata Petra u Americi, neka mi oprostí da mu nijesam pisao. Svu tvoju braću, Bebu, Mariju, Ranku, a naročito dio moga srca, moju Micu, neka me u molitvi ne zaboravi. Nemoj mi majku zaboraviti. Ljubi te i do zadnjeg daha na tebe misli tvoj jed(i)ni koji je bio samo tvoj Jure Kežić.« (Jure Kežić,

iz Opuzena u Hrvatskoj, ubijen je 1944. u Trebinju u BiH.)

U izlaganju je posebno istaknuto i pozvano da »kada se bavimo ovakvim temama, a posebice u nastojanju da se među svjedocima vjere pronađu konkretni slučajevi svetosti i mučeništva, treba izbjeći opasnost proizvoditi novu mržnju, onu protiv progonitelja, jer bi to bilo kršćanski neprihvatljivo i zacijelo protiv amor fidei (ljubavi prema vjeri) svjedoka, svetaca koji su već kanonizirani, kao i onih koje tek treba otkriti i kanonski provjeriti.« Glavna zadaća cijelih društava u Srednjoj i Istočnoj Europi stoga je potreba čišćenja pamćenja (*memoris purificatio*), koja će biti utemeljena na primjeru svetaca i duhovno oslobođenje duša. »Ovo nije poziv na zaborav patnja i žrtava, niti progonitelja, već je opća čudoredna obveza da bi se unaprijed spriječila ponovna uspostava zla, da bi se izbjegla mogućnost da zlo-pamćenje ima posljednju riječ, da bi se uspostavila ravnoteža između tradicije pomirenja i tradicije moći, a sve u službi poštovanja Božje volje i dostojanstva ljudske osobe na putu njezina nasljedovanja Kristova primjera«, objašnjava mons. Vukšić. Mnogi od spomenutih svjedoka vjere već su proglašeni kao blaženi i sveti mučenici (npr. 25 ukrajinskih mučenika, 38 albanskih, 5 Drinskih mučenica, razne skupine španjolskih mučenika, pojedini biskupi, svećenici, redovnici, laici). To se dogodilo zahvaljujući dokazanoj osjetljivosti i izvornom vjerskom duhu koji je vodio njihove Crkve podrijetla i Kongregaciju za kauze svetaca. Stoga je bila iznimno važna djelatna nazočnost njezina prefekta kardinala Amata. Ona je vrlo sjajna poruka: priznanje žrtvama i ohrabrenje svima koji ih nisu zaboravili da bi nastavili potragu za istinom i argumentima koji bi dokazali njihovu svetost i mučeništvo. Naposljetku je mons. Vukšić istaknuo kako je poruka svjedočenja mučenika važna također za naše pluralističko društvo jer »nakon kumira fašizma, nacizma i komunizma, božanska istina

dan danas treba biti propovijedana protiv kumira relativizma«. U njemu nerijetko Bog biva zaboravljen. To sa sobom donosi tihu apostaziju, koja se očituje u nijekanju objektivne istine i koja, kao jedinu pozitivnu vrijednost, promiče toleranciju, dijalog i slobodu. U mjeri u kojoj se nastanio među kršćanima, relativizam se pretvara u opoziv kristologije, u svodenje Crkve na razinu humanitarne organizacije i čuvarice vlastite kulturne prošlosti, u smanjivanje sakramentalnoga dušobrižništva, u poglavito intelektualni odgoj svećenika i njihovo djelovanje u zajednici, u nijekanje prirodnoga prava, u otpor prema učiteljstvu Crkve i u promicanje tzv. autonomne savjesti. »Istinska povijest Crkve jest povijest svetosti. Sve drugo, na neki način, njezina je anti-povijest. U tu autentičnu povijest svakako ulaze svjedočanstva vjere mnoštva kršćana, a poglavito onih koji su, žrtvujući čak svoj život zbog i radi ljubavi, prerasli u svece i mučenike«, zaključuje mons. Vukšić.

Završni govor na predstavljaju održao je prof. Jan Mikrut podsjećajući na neka imena biskupa i svećenika iz zemalja srednjoistočne Europe koji su doživjeli mučeništvo i progone pod komunističkim režimom te je zahvalio svima koji su sudjelovali u izdanju ovoga monumentalnog djela.

Uz mnoge diplomatske predstavnike, među kojima su bili i Neven Pelicarić, veleposlanik države Hrvatske pri Svetoj Stolici, te Slavica Karačić, veleposlanica BiH pri Svetoj Stolici, predstavljaju su nazočili i svećenici studenti Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu na čelu s rektorom Božem Radošem i vicerektorom Markom Đurinom. Sudjelovali su također i mnogi drugi hrvatski svećenici, redovnici i vjernici te studenti laici koji borave u Rimu. Program predstavljanja knjige glazbeno je obogatilo zbor hrvatskih svećenika koji studiraju u Rimu s pet izvedbi iz hrvatske crkvene i kulturne glazbene baštine. ✍

Dekret pape Urbana VIII.

U skladu s dekretom pape Urbana VIII. i uredbom II. vat. sabora izjavljujemo da ne želimo preteći sud Crkve kome se potpuno podvrgavamo. Riječi »mučenik«, »mučeništvo«, »čudes« i slično imaju u ovom glasilu samo vrijednost ljudskog svjedočenja.

STOPAMA POBIJENIH

glasilo Vicepostulature postupka mučeništva
»Fra Leo Petrović i 65 subrača«, K., 2 (19),
Široki Brijeg, lipanj – prosinac, 2017.

Glavni i odgovorni urednik:
fra Miljenko Stojić, vicepostulator

Lektura i korektura:
Zdenka Leženić

Adresa:
BiH: Kard. Stepinca 14
88220 Široki Brijeg

Veza:
tel.: (039) 700-325
faks: (039) 700-326
e-pošta: mostar@pobijeni.info
internet: www.pobijeni.info

Grafički prijelom i tisak:
FRAM-ZIRAL, Mostar

Glasilo izlazi polugodišnje:
siječanj i srpanj

Stare brojeve, osim ovoga posljednjeg, možete u pdf obliku preuzeti sa stranica portala pobijeni.info u poglavlju Izdavaštvo.

Cijena pojedinog primjerka:
3 KM; 12 KN; 3,75 EUR; 4,25 CHF;
6,50 USD; 6,50 CAD

Godišnja pretplata (s poštarinom):
BiH 7,5 KM; RH 33 KN; EU 7,5 EUR;
CH 8,50 CHF; SAD 13 USD; Canada 13 CAD

Slanje pretplate, dobrovoljnih priloga... (s naznakom za Vicepostulaturu i nakanu):

a) poštanskom uputnicom
b) UniCredit Bank d.d. Mostar, poslovna Ljubuški:
žiro-račun (BiH): 3381602276649744
devizni račun (inozemstvo):
IBAN: BA393381604876650839
SWIFT: UNCRBA22

ISSN: 1840-3808

RIJEČ UREDNIKA

fra Miljenko Stojić

Dragi čitatelji!

Zanimljivo je ovo stanje u hrvatsko-me društvu s obiju strana granice. Ne mislim na trenutna politička kretanja, nego na naše suočavanje s prošlošću. Godinama nam tupe da bismo to trebali učiniti, no kada to učinimo, onda nas napadaju kako šutimo o svojim zločinima. Neshvatljivo! Ponajprije, čiji smo to mi pa bismo se trebali ispričavati za zločine te naše skupine? A riječ je zapravo samo o zločinima jugokomunista s jedne strane i zločina svih ostalih s druge strane. Dotični su vladali punih 45 godina te su nesmiljeno skrivali svoje, a otkrivali stvarne ili nestvarne zločine onih drugih. Međutim, naši petokolonaši nikako to ne žele uvidjeti. Drago im, zbog isplativosti, biti u tuđoj službi i to ti je to.

Mi, pak, krenimo drugim smjerom. Kao primjer tomu može nam poslužiti Jan Mikrut, profesor crkvene povijesti na Gregorijani. Odlučio je suočiti se s prošlošću pa je počeo istraživati mučeništvo kršćana u srednjoistočnoj Europi i SSSR-u pod komunističkim režimom. I počele su izlaziti ne knjižice, nego tomovi knjiga, toliko je toga bilo. Na predstavljanju u Rimu, uz crkvene velikodostojnike i pripadnike, bili su i diplomatski predstavnici raznih država. Treba li neka jasnija poruka?

Godinama se biskup Bogović bori da se stvarno suočimo s tom prošlošću. Zacijelo mu je životno djelo Crkva hrvatskih mučenika na Udbini, ali nipošto manje važno nije ni Komisija HBK i BK BiH za hrvatski martirologij. Hrvatske

države s obiju strana granice nisu smogle dovoljno hrabrosti suočiti se s prošlošću pa je on to morao potaknuti barem u okrilju Crkve. Između ostaloga, spomenuta Komisija popisuje pobijene katolike tijekom jugokomunističke strahovlade i među njima traži kandidate za mučeništvo. Molimo Boga da u tom što bolje uspije. Istodobno biskup Bogović nastoji pokrenuti izgradnju tzv. Svehrvatskoga groba. Još to nije uspio, ali nije do njega, do države je. U okolici Crkve hrvatskih mučenika na Udbini izgradilo bi se mjesto gdje bi se pokapali posmrtni ostatci svih onih za koje znamo da pripadaju našem narodu, ali ne znamo tko su. Zar to naši petokolonaši ne mogu pozdraviti barem kao humano djelo, a da o onom vjerskom ne govorimo? Trebali bi, no kako to izgleda u stvarnosti, mogu vidjeti na primjeru Groblja mira na Bilima.

Svjesni pojedinci i nadalje pomažu Vicepostulaturi otkrivati pravu istinu o pobijenim hercegovačkim franjevcima. Tako je mladi nadareni povjesničar Hrvoje Mandić otkrio da su fra Leo Petrović i skupina franjevaca u Mostaru pomagali svima onima koji su bili proganjeni. Nisu gledali ni na vjeru ni na naciju, važno je samo bilo pomoći čovjeku u nevolji. Jugokomunisti su sve to krili kao zmija noge, a dotične su uglavnom prije toga skratili za glavu. Naravno da ćemo učiniti sve da se konačno raspetlja istina o toj našoj prošlosti.

U spomenutu duhu neka vam je

mir i dobro!

IZ SADRŽAJA

Iz ljetopisa	4	Povijesne okolnosti	51
Istraživanja	17	Suočavanje s prošlošću	53
Pobijeni	27	Razgovor	56
Nagradni natječaj	39	Iz Vicepostulature	58
Podsjetnik	44		